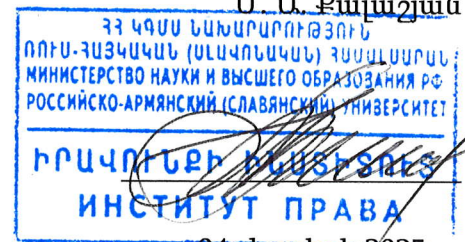

ԲՄԿ ՊՈԻՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝
Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն
Մ. Ա. Քալաշյան

«04» հունիսի 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Միջազգային և Եվրոպական իրավունքի

Հեղինակ՝ ի.գ.թ. Մ.Ա.Մինասյան,
ի.գ.թ. Ա.Կ. Հայրապետյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Եվրոպական իրավունք

Բակալավրի կրթական ծրագիր՝ 042101.01.6 «Իրավագիտություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.6 «Իրավագիտություն»

Դասընթացի անոտացիան

«Եվրոպական իրավունք» դասընթացը նախատեսված է «Իրավագիտություն» ֆակուլտետի ուսանողների համար:

Դասընթացի ուսումնասիրության շրջանակներում ուսանողները ստանում են գիտելիքներ

- Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական Միության ձևավորման պատմության և հիմնական փուլերի վերաբերյալ;
- Եվրոպական իրավունքի պատմության և հիմնական փուլերի վերաբերյալ;
- Եվրոպական իրավունքի և Եվրոպական Միության զարգացման վերջին միտումների վերաբերյալ;
- Եվրոպական իրավունքի կառուցվածքի, հիմնական սկզբունքների և իրավական բնույթի վերաբերյալ;
- Եվրոպական Միության ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի և Եվրոպական Միության հիմնական ինստիտուտների և մարմինների կառուցվածքի, ձևավորման և գործունեության կարգի և գործառույթների վերաբերյալ;
- Եվրոպական Միության իրավասությունների վերաբերյալ;
- «Եվրոպական իրավունքի» հիմնական ճյուղերի վերաբերյալ:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

«Եվրոպական իրավունք» դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողների կողմից, ժամանակակի Եվրոպական ինտեգրման գործընթացի ձևավորման և զարգացման պատմության, Եվրոպական իրավական համակարգի և Եվրոպական միության գործունեության իրավական կարգավորման վերաբերյալ համալիր գիտելիքների յուրացումն, ինչպես նաև դատական նախադեպերի օրինակներով համապարփակ ներկայացնել Եվրոպական իրավունքի հիմնական ճյուղերը և դրանց առանձնահատկությունները:

Դասընթացի շրջանակներում լուծվում են հետևյալ խնդիրները.

- լիովին տիրապետել «Եվրոպական իրավունք» առարկային;
- իմանալ Եվրոպական միության ձևավորման գործընթացի պատմությունը և Եվրոպական միության կառուցվածքային առանձնահատկություններն, ինչպես նաև Եվրոպական իրավական համակարգի կառուցվածքը և բովանդակությունը;
- համալիր գիտելիքներ ձևավորել Եվրոպական միության կողմից ընդունվող իրավական ակտերի գործող ընթացակարգերի, Եվրոպական միության ինստիտուտների գործառույթների և լիազորությունների վերաբերյալ;

- ուսումնասիրել դատական նախադեպերը որպես եվրոպական իրավունքի աղբյուր;
- տիրապետել եվրոպական իրավունքի հիմնական ճյուղերին և դրանց առանձնահատկություններին:

Դասընթացի օբյեկտը և առարկան

Դասընթացի օբյեկտը դա Եվրոպական իրավունքն է՝ որպես հատուկ իրավական համակարգ, իսկ առարկան եվրոպական իրավունքի պատմությունն և զարգացման փուլերն են, ինչպես նաև Եվրոպական իրավունքի կառուցվածքը, հիմնական սկզբունքները, իրավական բնույթը և հիմնական ճյուղերը:

Դասընթացի մուտքային պահանջները

Դասընթացի յուրացումը երթադրում է, որ ուսանողները տիրապետում են «Միջազգային իրավունք» առարկայի հիմնական հասկացություններին:

Դասընթացի յուրացման արդյունքում ձեռք բերվող գիտելիքները և

կարողությունները

Դասընթացի յուրացման արդյունքը ապահովում է անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների համապատասխան ՈԱԾ-ի վերջնարդյունքներին:

Գիտելիքները՝

1. Եվրոպական իրավունքի կայացման հիմնական փուլերի իմացություն;
2. Եվրոպական իրավունքի հասկացության, առանձնահատկությունների և կառուցվածքը, ինչպես նաև եվրոպական իրավունքի աղբյուրների և սկզբունքների տեսակների և դրանց բովանդակության իմացություն;
3. Եվրոպական իրավունքի հիմնական ճյուղերի և դրանց առանձնահատկությունների իմացություն

Հմտությունները՝

• գիտելիքի կիրառման հմտությունները՝

1. Տիրապետում է Եվրոպական միության իրավասություններին;
2. Կարող է տարանջատել Եվրոպական միության ինստիտուտների և մարմինների գործառույթները և լիազորությունները;

• ընդհանրական իմացական հմտությունները՝

3. Հասկանում է Եվրոպական միության կողմից ընդունվող իրավական ակտերի գործող ընթացակարգերը:

Կարողունակությունը (կոմպետենցիան)՝

• ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը՝

1. Ունակ է վերլուծել Եվրոպական միության ինստիտուտների կողմից ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերը, գնահատել դրանց իրավական հետևանքները և արդյունքները օգտագործել գործնական աշխատանքում;
2. Կարող է համադրել Եվրոպական իրավունքի, միջազգային իրավունքի և ազգային օրենսդրության նորմերը:

Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

Դասընթացներն անցկացվում են ինտերակտիվ ձևով՝ ուսանողների ակտիվ մասնակցությամբ քննարկումներին՝ նրանց մոտ վերլուծական մտածողության հմտությունների զարգացման նպատակով: Մեմինարը սովորաբար բաղկացած է տեսական հարցերի քննարկումից, որոնք ուսանողից պահանջում են ուսումնասիրել ինչպես հիմնական գրականությունը, այնպես էլ առաջարկվող լրացուցիչ գրականությունը: Մեմինարներն ուղղված են թեմայի ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված տեսական գիտելիքների խորացմանն ու ընդլայնմանը:

Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկում»՝ 5 ակադեմիական կրեդիտ (180 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից 32 ակադեմիական ժամ նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 3-րդ ուսումնական տարվա 1-ին կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	Ընդամենը, ակադ. ժամեր
1. Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարություն, այդ թվում՝	180
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում՝	80
1.1.1. Դասախոսություններ	48
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում՝	32

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

1.1.2.1. Ստուգողական աշխատանքներ	32
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝	100
1.2.1. Զննություններին նախապատրաստում	54
1.2.2. Ինքնուրույն աշխատանքի այլ տեսակներ, այդ թվում՝ (նշել)	46
1.2.2.1. Գրավոր ինքնուրույն աշխատանքներ	20
1.2.2.2. Էսսե և ռեֆերատներ	26
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	քննություն

Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսություններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. Եվրոպական իրավունքի ձևավորման հիմնական փուլերը. Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական միության ձևավորումն ու ծագումը	10	6	4
Թեմա 2. Եվրոպական իրավունքի հասկացությունը, առանձնահատկությունները և կառուցվածքը	10	6	4
Թեմա 3. Եվրոպական իրավունքի աղբյուրները	10	6	4
Թեմա 4. Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական միության որոշումների կայացման հիմնական մեխանիզմները	10	6	4
Թեմա 5. ԵՄ դատական համակարգը և եվրոպական իրավունքի զարգացումը	8	4	4
Թեմա 6. Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական միության հաստատությունների և մարմինների կառուցման և գործունեության սկզբունքները	8	4	4

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

Թեմա 7. Եվրոպական իրավունքի ճյուղեր, Ենթաթեմա (ա). տնտեսական և արժույթային միության իրավական կարգավորումը	8	6	2
Թեմա 8. Եվրոպական իրավունքի ճյուղեր, ենթաթեմա (բ)՝ մարդու և քաղաքացու իրավունքների պաշտպանությանն ու կարգավորմանը վերաբերող ԵՄ իրավունքի ճյուղերը	8	4	4
Թեմա 9. Եվրոպական իրավունքի ճյուղեր, Ենթաթեմա (գ). ԵՄ իրավունքի հիմնական ճյուղերն այլ ոլորտներում	8	6	2
Ընդամենը	80	48	32

Դասընթացի թեմաների բովանդակությունը

Թեմա 1. Եվրոպական իրավունքի ձևավորման հիմնական փուլերը. Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական միության ձևավորումն ու ծագումը

- Եվրոպական իրավունքի ձևավորման հիմնական փուլերը՝ Փարիզի պայմանագիրը և ԱՊԵՀ-ի կազմավորումը: Հռոմի պայմանագրերը և դրանց հիմնական արդյունքները. ԵՏՀ-ի և Եվրատոմի դերն ու նշանակությունը եվրոպական իրավունքի ձևավորման գործում. Միասնական եվրոպական ակտը և եվրոպական իրավունքի զարգացումը:
- Եվրոպական իրավունքի զարգացումը 20-րդ դարի վերջում. Մասստրիխտի պայմանագիր 1992 թ. Ամստերդամի պայմանագիր 1997 թ. Նիսի պայմանագիր 2001 թ.:
- Եվրոպական իրավունքի զարգացման վերջին միտումները. Լիսաբոնի պայմանագիր:
- Եվրոպական Միություն. հիմնական նպատակներն ու խնդիրները, տարածքը, քաղաքացիները, լեզուներ և խորհրդանիշները:

Թեմա 2. Եվրոպական իրավունքի հասկացությունը, առանձնահատկությունները և կառուցվածքը

- Եվրոպական իրավունքի հարաբերակցությունը միջազգային իրավունքի և ազգային իրավունքի համակարգի հետ:

- Եվրոպական իրավունքի հասկացությունը, առանձնահատկությունները և կառուցվածքը: Եվրոպական իրավունքը ` որպես իրավունքի համակարգ:

Թեմա 3. Եվրոպական իրավունքի աղբյուրները

- Եվրոպական Միության իրավունքի հասկացությունը, ընդհանուր սկզբունքները;
- հատուկ սկզբունքների հասկացությունը և օրինակները, ընդհանուր սկզբունքների խախտման համար հնարավոր պատասխանատվությունը;
- Գերակայության և ուղղակի գործողության սկզբունքները: ԵՄ դատարանի որոշումները Van Gend en Loos vs. Nederlandse Administratie de Belastingen (1963) և Costa vs. ENEL (1964) գործերով:
- Իրավունքի ընդհանուր սկզբունքների նշանակությունը որպես Եվրոպական իրավունքի աղբյուրներ

Թեմա 4. Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական միության որոշումների կայացման հիմնական մեխանիզմները

- Եվրոպական իրավունքի աղբյուրները (դասակարգումը, առանձին աղբյուրների ընդհանուր բնութագրերը և առանձնահատկությունները, հարաբերակցությունն ըստ իրավական ուժի): Եվրոպական իրավունքի նորմերի գործողությունը ժամանակի և տարածության մեջ:
- ԵՄ դատարանի որոշումները ` որպես Եվրոպական իրավունքի աղբյուր (նախադեպի էությունը ` որպես ԵՄ իրավունքի աղբյուր, առանցքային նախադեպերը և դրանց նշանակությունը ԵՄ իրավունքի զարգացման համար):
- Կանոնակարգերը, հրահանգները, որոշումները որպես Եվրոպական իրավունքի աղբյուրներ, առաջարկություններ և եզրակացություններ, դրանց բնույթը:
- Միջազգային պայմանագրերը ` որպես Եվրոպական իրավունքի աղբյուրներ: Իրավունքի ընդհանուր սկզբունքները ` որպես Եվրոպական իրավունքի աղբյուրներ:
- Հիմնադիր ակտերի դերն ու նշանակությունը Եվրոպական իրավունքի ձևավորման գործում:

Թեմա 5. ԵՄ դատական համակարգը և Եվրոպական իրավունքի զարգացումը

- Եվրոպական Միության ինստիտուտները (բոլոր ինստիտուտների ընդհանուր բնութագրերը, հիմնական գործառույթները, իրավասությունները և լիազորությունները):

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

- Եվրոպական խորհրդի կազմը, կարգավիճակը, գործառույթները և լիազորությունները:
- ԵՄ Խորհրդի կազմը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման կարգը:
- Եվրոպական հանձնաժողովի կազմը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման կարգը:
- Եվրոպական խորհրդարանի կազմը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման կարգը:
- Հաշվիչ պալատի և Եվրոպական կենտրոնական բանկի հիմնական գործառույթները:
- Եվրոպական Միության խորհրդատվական մարմիններ:

Թեմա 6. Եվրոպական համայնքների և Եվրոպական միության հաստատությունների և մարմինների կառուցման և գործունեության սկզբունքները

- Եվրոպական Միության դատական համակարգի ձևավորման փուլերը, կարգավիճակը և իրավասությանը. Դատական ատյանների գործունեության առանձնահատկությունները և իրավասությունը;
- Եվրոպական Միության դատարանի, ընդհանուր իրավասության դատարանի և տրիբունալների իրավասությունների տարբերակում;
- Հայցերի ներկայացման տեսակներն ու հիմքերը, դատական որոշումների բողոքարկման կարգը. Նախադատական կարգ.

Թեմա 7. Եվրոպական իրավունքի ճյուղեր, Ենթաթեմա (ա). տնտեսական և արժույթային միության իրավական կարգավորումը

- Ներքին շուկայի կարգավորումը ԵՄ իրավունքում: Ներքին շուկայի հիմնական ազատությունները (նպատակները, տեսակները, անհատական ազատությունների էությունը):
- Ապրանքների տեղաշարժի ազատություն (հասկացությունը և բովանդակությունը, տվյալ ազատության թույլատրելի սահմանափակումները):
- Աշխատուժի և ընդհանրապես անձանց տեղաշարժի ազատություն (հասկացությունը և բովանդակությունը, տվյալ ազատության թույլատրելի սահմանափակումները):
- Մաքսային միություն և ընդհանուր մաքսային սակագին:

- ԵՄ Ֆինանսներ և բյուջե (ԵՄ եկամուտներ, բյուջեի մշակում, ընդունում և կատարում): ԵՄ Հարկային իրավունք (անուղղակի և ուղղակի հարկում, անդամ պետությունների հարկային մարմինների համագործակցություն):
- Տնտեսական և արժույթային միության իրավական հիմքերը (կազմավորումը, եվրոյի իրավական կարգավորումը ժամանակակից եվրոպական իրավունքում, Կենտրոնական բանկերի եվրոպական համակարգ և Եվրոպական կենտրոնական բանկ):

Թեմա 8. Եվրոպական իրավունքի ճյուղեր, ենթաթեմա (բ)` մարդու և քաղաքացու իրավունքների պաշտպանությանն ու կարգավորմանը վերաբերող ԵՄ իրավունքի ճյուղերը

- ԵՄ իրավունքը Մարդու իրավունքների ոլորտում (մարդու և քաղաքացու իրավական վիճակի հիմնական սկզբունքները)
- ԵՄ սոցիալական և աշխատանքային իրավունք (հիմնական սկզբունքներ, աշխատողների իրավունքների պաշտպանություն), ԵՄ իրավունք մշակույթի և կրթության ոլորտում (նպատակները, այս ոլորտում համագործակցության հիմնական ուղղություններն)
- Ազատության, անվտանգության և արդարադատության տարածություն (ԵՄ ընդհանուր նպատակներն այս ոլորտում, ԵՄ քաղաքականությունը սահմանային վերահսկողության, միգրացիայի և ապաստանի տրամադրման ոլորտում, համագործակցություն քաղաքացիաիրավական ոլորտում, համագործակցություն քրեաիրավական ոլորտում, Եվրոպոլի և Եվրադատության դերն ու լիազորությունները):

Թեմա 9. Եվրոպական իրավունքի ճյուղեր, ենթաթեմա (գ). ԵՄ իրավունքի հիմնական ճյուղերն այլ ոլորտներում

- Ընդհանուր ագրարային քաղաքականություն (ձևավորման պատմություն , նպատակներ , իրականացման մեխանիզմներ):
- ԵՄ բնապահպանական և էներգետիկ իրավունք (նպատակները և ընդհանուր սկզբունքները, տվյալ ոլորտներում ԵՄ իրավունքի հիմնական սկզբունքներն ու պահանջները, շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում ԵՄ մեխանիզմները):
- Մտավոր սեփականության պաշտպանությունը եվրոպական իրավունքում:

- Բանկային և ապահովագրական ծառայությունների կարգավորման ոլորտում ԵՄ իրավունքը, կորպորատիվ իրավունքը (ԵՄ իրավունքի մակարդակում կարգավորման նպատակներն ու մեթոդները, տվյալ ոլորտում ԵՄ իրավունքի հիմնական պահանջները):

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- Кашкин, С. Ю. Право европейского союза: учебник для вузов / С. Ю.Кашкин; под ред. С. Ю. Кашкина. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.:Издательство Юрайт, 2016. — 172 с.
- Европейское право: учебник и практикум для академического бакалавриата / А. И. Абдуллин [и др.]; под ред. Ю. С. Безбородова. — М.:Издательство Юрайт, 2018. — 238 с.
- Кашкин, С. Ю. Право европейского союза: учебник для академического бакалавриата / С. Ю. Кашкин, П. А. Калининченко, А. О. Четвериков ; под ред. С. Ю. Кашкина. — 4-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2018. — 386 с.
- Кашкин, С. Ю. Право европейского союза в 2 т. Том 1. Общая часть в 2 кн. Книга 1: учебник для бакалавриата и магистратуры / С. Ю. Кашкин, А. О.Четвериков; отв. ред. С. Ю. Кашкин. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.:Издательство Юрайт, 2018. — 325 с.
- Кашкин, С. Ю. Право европейского союза в 2 т. Том 1. Общая часть в 2 кн. Книга 2: учебник для бакалавриата и магистратуры / С. Ю. Кашкин; отв. ред. С. Ю. Кашкин. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательство Юрайт, 2018. — 299 с.
- Право европейского союза в 2 ч. Часть 1: учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / А. Х. Абашидзе [и др.]. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательство Юрайт, 2018. — 293 с.
- Право европейского союза в 2 ч. Часть 2: учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / А. Х. Абашидзе [и др.]. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательство Юрайт, 2018. — 293 с.
- Кашкин, С. Ю. Право европейского союза. Том 2. Особенная часть (+CD): учебник для бакалавриата и магистратуры / С. Ю. Кашкин; отв. ред. С. Ю. Кашкин. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательство Юрайт, 2017. — 1023 с.
- Капустин, А. Я. Право европейского союза: учебник для вузов / А. Я. Капустин. — М.: Издательство Юрайт, 2017. — 387 с.
- Багаева, А. В. Правовые основы европейской интеграции: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / А. В. Багаева, Л. О. Терновая. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Издательство Юрайт, 2018. — 295 с.
- Лев Энтин: Право и институты Европейского Союза. Современный этап эволюции.

Редактор: Скуратова Т., Учебное пособие, Издательство: НОРМА, 2019. — 288 с.

- Бирюков, Энтин, Энтин: Европейское право. Основы права Европейского Союза и Евразийского экономического союза, Издательство: НОРМА, 2018. — 528 с.
- Энтин, Энтин, Гудков: Европейское право. Отрасли права Европейского Союза и Евразийского экономического союза. Учебник, Издательство: НОРМА, 2018. — 416 с.
- Ա. Սարգսյան, Տ. Մխիթարյան, Եվրոպական միության իրավունք: Դասընթացի ձեռնարկ, Երևան, 2014
- Ա. Սարգսյան, Եվրոպական միության ինստիտուտներ և ընթացակարգեր, ԵՊՀ հրատարակչություն, Երևան, 2009
- Հարությունյան Ա. Շ., Եվրոպական Միության իրավունքի հիմունքները, Դասագիրք բուհերի համար, Երևան, 2011

ԼԸԱՅՈՒՑԻՉ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- Право Европейского Союза. Уч. для бакалавров.-М.:Проспект,2015. Доп УМО /Под ред. Кашкина С.Ю.– М. Проспект. 2015. 320 с.
- Право Европейского Союза. Том 1. Общая часть, 4-е изд., пер. и доп. Учебник для бакалавров / Под ред. Кашкина С.Ю.– М. Юрайт. 2015. 647 с.
- Право Европейского Союза. Том 2. Особенная часть, 4-е изд., пер. и доп. Учебник для бакалавров / Под ред. Кашкина С.Ю.– М. Юрайт. 2015. 1023 с.
- Право Европейского Союза: учебное пособие (отв. ред. С.Ю. Кашкин), Кашкин С.Ю., Четвериков А.О., Калиниченко П.А. и др., 3-е изд., М.:Проспект, 2011 г. – 274 с.
- Право Европейского Союза. Новый этап эволюции: 2009–2017 годы. / Под ред. Л.М. Энтина – М.: Изд-во «Аксиом», 2009. — 304 с.
- Право Европейского Союза в редакции Лиссабонского договора: Учебное пособие. – М.: Издательство Международного юридического института, 2010. – 452 с.
- Энтин Л.М., Энтин М.Л., Трыканова С.А., Орина И.В., Актуальные проблемы европейского права. Учебное пособие, 3-е изд., стер., Издательство: Флинта, 2016. — 168 с.
- Л. М. Энтин, М. Л. Энтин, С. А. Трыканова, И. В. Орина. Актуальные проблемы европейского права. Издательство: Флинта, МПСИ. – 2011. — 168 с.
- Актуальные проблемы европейского права: учебное пособие. Энтин Л. М. и др. Рязань: Рязанский гос. пед. ун-т им. С. А. Есенина, 2005 г. — 135 с.
- Европейская интеграция: учебник / под ред. О.В.Буториной. — М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2011. — 720 с.

- Швиммер В., Мечты о Европе. Европа с 19в. до рубежа третьего тысячелетия. – М., 2003.
- Д. Сиджански, «Федералистское будущее Европы – от Европейского Сообщества до Европейского Союза», Москва, издательство РГГУ, 1998
- Л.М. Энтин Европейское право, Москва, издательство НОРМА, 2000
- Л.М. Энтин Европейское право, 2-е издание, Москва, издательство НОРМА, 2007
- Л.М. Энтин Европейское право, 2-е издание, Москва, издательство НОРМА, 2011
- В.Е. Чиркин, Сравнительное Конституционное Право, Москва, издательство Международные отношения, 2002
- Н.Р. Мухаева, Право Европейского Союза, Москва, издательство ЮНИТИ, 2006
- М.М. Бирюков, Европейское право, учебное пособие, 2-е издание, Москва, издательство Омега-Л, 2006
- Т.К. Хартли, Основы Права Европейского сообщества, Москва, 3-е издание, издательство ЮНИТИ, 1998 (перевод с английского под научным редактированием В.Г.Бенды)
- The Evolution of EU Law, Second Edition, (Paul Craig and Gráinne deBúrca), Oxford University Press 2011
- EU Justice and Home Affairs Law, Third Edition (Steve Peers), Oxford University Press 2011
- Cases and Materials on EU Law, 9th Edition, (Stephen Weatherill), Oxford University Press 2010
- Alina Kaczorowska, European Union Law, 2nd edition, New York, Routledge, 2011
- John Fairhurst, Law of the European Union, 8th edition, Essex, Pearson Educational Limited, 2010
- Paul Craig and Gráinne de Burca G. EC Law, Text, Cases and Materials, 4th edition, New York , Oxford University Press, 2008
- T.C. Hartley, The Foundations of European Community Law, 5th edition, New York Oxford University Press, 2003
- Nigel Foster, EU Law: Questions and Answers, 6th edition, New York, Oxford University Press, 2007
- Mike Cuthbert, European Union Law, 6th edition, Abingdon, Routledge, Cavendish, 2007
- McGoldrick D. and Jackson B.S., Legal Visions of the New Europe, London, Graham & Trotman, 1993

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

- John Peterson and Michael Shackleton, The Institutions of the European Union, New York Oxford University Press, 2002
- John Peterson and Michael Shackleton, The Institutions of the European Union, 2nd edition New York , Oxford University Press, 2006
- Alex Warleigh, Understanding European Union Institutions, 1st edition, London and New York, Routledge, 2002
- Walter van Gerven, The European Union - A Polity of States and Peoples -, California, Stanford University Press, 2005
- Joanne Coles, Law of the European Union, 5th edition, London, Old Bailey Press, 2005
- Lasok & Millett, Judicial Control in the EU, 1st edition, New York, Oxford University Press, 2004,
- Karen Davies, Understanding European Union Law, 3rd edition, Abingdon, Routledge, Cavendish, 2007
- Weatherill St., Beaumont P. EC Law, 2nd edition, London, Penguin Books, 1995
- Weatherill St. Law and Integration in European Union, Oxford, Clarendon Press, 1995
- H.Rasmussen, On Law and Policy in the European Court of Justice, Dordrecht, Martinus, Nijhoff, 1986
- 18. Mauro Cappelletti, “Is the European Court of Justice Running Wild?”, European Law Review 12:3, 1987
- Հարությունյան Ա. Շ. Եվրոպական միություն /խմբ.՝ Գ. Գ. Հարությունյան.- Եր.: Պետական ծառայություն, 2005
- Հարությունյան Ա. Շ. Եվրոպական միասնության գաղափարների ծագումը եւ զարգացումը (ինտեգրացման գործընթացների տեսական հիմունքներ).- Եր., 2000
- Հարությունյան Ա. Շ. Եվրոպական միության իրավունքի հիմունքները: Մաս 1.- Եր.: Հրազդան, 2002

ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐ

- Treaty establishing the European Coal and Steel Community, Paris, 18 April 1951
- Consolidated Version of the Treaty Establishing the European Community, [24.12.2002] OJ C 325/33
- Consolidated Version of the Treaty on European Union, [24.12.2002] OJ C 325/5

- Consolidated version of the Treaty on European Union (Lisbon Treaty), [09.05.2008] OJ C 115/1
- Consolidated version of the Treaty on the functioning of the European Union (Lisbon Treaty), [09.05.2008] OJ C 115/1
- Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, [10.11.1997] Official Journal C 340/1
- Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, [10.03.2001] Official Journal C 80/1
- Treaty Establishing Constitution for Europe Union, [16.12.2004] OJ C 310/1
- Rules of Procedure of the European Parliament, [15.02.2005] OJ L 44/1
- Rules of Procedure of the European Commission, [08.12.2002] OJ L 308/26
- Rules of Procedure of the Council of the EU, [16.10.2006] OJ L 285/47
- Rules of Procedure of the Court of Auditors of the European Communities, [20.01.2005] OJ L 18/1
- Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities, [04.07.1991] OJ L 176/7
- Protocol on the Statute of the Court of Justice of the European Union, [16.12.2004] OJ C 310/210
- Rules of Procedure of the Court of First Instance of the European Communities, [14.08.2003] OJ C 193/41
- Rules of Procedure of European Economic and Social Committee, [04.10.2002] OJ L 268
- Rules of Procedure of Committee of the Regions, [31.01.2007] OJ L23/1
- Rules of Procedure of Eurojust, [22.11.2002] OJ C 286/1
- European Parliament Resolution of 30 March 1962, OJ 1962
- Council Decision 76/787 and the annexed Act, [10.08.1976] OJ L278/1
- Council decision of 25 June and 23 September 2002 amending the Act concerning the election of the representatives of the European Parliament by direct universal suffrage annexed to the Council Decision 76/787, [21.10.2002] OJ L 283/1
- Council Decision 93/591/EC of 8 November 1993 concerning the name to be given to the Council following the entry into force of the Treaty on European Union, [16.11.1993] OJ L281/18
- Revised version of the European Parliament Decision 94/262 of 9 March 1994 on the regulations and general conditions governing the performance of the Ombudsman's duties, [09.04.2002] OJ L 92/13
- Europol Convention, [27.11.1995] OJ C 316/2

ԲՄԿ ՊՈԻՀ Ռուս-Հայկական (Սլավոնական) համալսարան

- Council decision 2002/187/ JHA of February 28 on setting up Eurojust with a view to reinforcing the fight against serious crime, [06.03.2002] OJ L 63/1
- Commission decision 1999/352 of 28 April 1999 on establishing the European Anti-fraud Office (OLAF), [31.05.1999] OJ L316/20
- Regulation 1073/1999 of the European Parliament and of the Council of 25 May 1999 concerning investigations conducted by the European Anti-Fraud Office (OLAF), [31.05.1999] OJ L316/1
- Interinstitutional agreement of the European Parliament, Council and Commission of 25 May 1999 concerning internal investigations by the European Anti-Fraud Office (OLAF), [31.15.1999] OJ L316/15

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

- Van Gend en Loos 26/62 [1963] ECR 1
- Commission v Italy 39/72 [1973] ECR 101
- Zaera 126/86 [1987] ECR 3697
- Azienda Agricola C-403/98 [2001] ECR I-103
- Steinberg T-17/10 [2012] 625
- Sharif University T-181/13 [2014] 607
- Van Duyn v Home Office 41/74 [1974] ECR 1337
- Ratti 148/78 [1979] ECR 1629
- Becker 8/81 [1982] ECR 53
- Fratelli Costanzo 103/88 [1989] ECR 1839
- Foster C-188/89 [1990] ECR I-3313
- Costa v ENEL 6/64 [1964] ECR 585
- Simmenthal II 106/77 [1978] ECR 629
- Marleasing C-106/89 ECR I-7321
- Factortame I C-213/89 [1990] ECR I-2433
- Factortame II C-221/89 [1991] ECR I-3905
- Brasserie du Pêcheur / Factortame III C-46/93 and C-48/93 [1996] ECR I-1029
- Stauder 29/69 [1969] ECR 419
- Internationale Handelsgesellschaft 11/70 [1970] ECR 1125
- Germany v Commission 24/62 [1963] ECR 131

- Tariff Preferences case 45/86 [1987] ECR 1493
- Tobacco Advertising case C-376/98 [2000] ECR I-8419
- Commission v Italy ("Italian Art") 7/68 [1968] ECR 423
- Commission v Belgium C-2/90 [1992] ECR I-4431
- Commission v Germany [1987] Case 178/84
- Humblot 112/84 [1985] ECR 1367
- Cassis de Dijon 120/78 [1979] ECR 649
- Van Duyn 41/74 [1974] ECR 1337
- Lawrie-Blum 66/85 [1986] ECR 2121
- Bettray 344/87 [1989] ECR 1621
- Groener C-379/87 [1989] ECR 3967
- Procureur du Roi v Benoît in Gustave Dassonville [1974] Case 8/74
- Bosman C-415/93[1995] ECR I-4921
- Angonese C-281/98 [2000] ECR I-4139
- Zhu and Chen C-200/02 [2004] ECR I-9925
- Metock and Others C-127/08 [2008] ECR I-6241
- Centros C-212/97 [1999] ECR I-1459
- Überseering C-208/00 [2002] ECR I-9919
- Van Binsbergen 33/74 [1974] ECR 1299
- Cowan 186/87 [1989] ECR 195
- Rush Portuguesa C-113/89 [1990] ECR I-1417
- Gebhard C-55/94 [1995] ECR I-4165
- Francovich and Bonifaci C-6/90 and C-9/90 [1991] ECR I-5357
- British Telecom C-392/93 [1996] ECR I-1631
- Simba Toys T-450/09 [2014] 983

ԱՌՅԱՆՑ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

- www.europa.eu
- www.eur-lex.europa.eu
- www.consilium.europa.eu
- www.curia.europa.eu
- www.ec.europa.eu

- www.europarl.europa.eu
- www.eeas.europa.eu

ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՏՈՄՄԻ ՕՐԻՆԱԿ

Քննական հարցատոմս № ...

1. Եվրոպական միության իրավունքի սկզբունքների տեսակները և դրանց բովանդակությունը:
2. Եվրոպական հանձնաժողովի կառուցվածքը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման ու գործունեության կարգը:
3. Եվրոպական միության կորպորատիվ իրավունք:

«ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ» ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Եվրոպական իրավունքի կայացման հիմնական փուլերը. Եվրոպական ածխի և պողպատի ընկերակցության հիմնադիր պայմանագիր, Եվրոպական տնտեսական ընկերակցության և Եվրատոմի հիմնադիր պայմանագրեր, Միասնական եվրոպական ակտ:
2. Եվրոպական իրավունքի ձևավորումը 20-րդ դարի վերջում. 1992թ.-ի Մաաստրիխտի, 1997թ.-ի Ամստերդամի և 2001թ.-ի Նիցի պայմանագրեր: Լիսաբոնի պայմանագիրը որպես եվրոպական իրավունքի և ինտեգրացիոն գործընթացների խորացման նոր փուլ:
3. Եվրոպական միության հիմնական նպատակները և խնդիրները, տարածքը, քաղաքացիները, լեզուները և խորհրդանիշները: Եվրոպական միության իրավասությունների տեսակները՝ հաշվի առնելով Լիսաբոնի պայմանագրով կատարված փոփոխությունները:
4. Եվրոպական իրավունքի հասկացությունը, առանձնահատկությունները և կառուցվածքը: Եվրոպական իրավունքը որպես ինքնուրույն իրավական համակարգ: Եվրոպական իրավունքի հարաբերակցությունը միջազգային իրավունքի և ներպետական իրավական համակարգերի հետ:
5. Եվրոպական միության իրավունքի սկզբունքների տեսակները և դրանց բովանդակությունը:
6. Եվրոպական միության դատարանի որոշումները որպես եվրոպական իրավունքի աղբյուր: Իրավունքի ընդհանուր սկզբունքները որպես եվրոպական իրավունքի աղբյուր:

7. Եվրոպական միության նորմատիվ-իրավական ակտերը որպես եվրոպական իրավունքի աղբյուր:
8. Հիմնադիր պայմանագրերի դերը և նշանակությունը եվրոպական իրավունքի կայացման գործում: Եվրոպական միության կողմից կնքված միջազգային պայմանագրերը որպես եվրոպական իրավունքի աղբյուր:
9. Եվրոպական միության խորհրդի կառուցվածքը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման ու գործունեության կարգը
10. Եվրոպական հանձնաժողովի կառուցվածքը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման ու գործունեության կարգը
11. Եվրոպական խորհրդարանի կառուցվածքը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման ու գործունեության կարգը
12. Եվրոպական միության դատարանի կառուցվածքը, կարգավիճակը, գործառույթները, լիազորությունները և ձևավորման ու գործունեության կարգը
13. Եվրոպական միության դատարանի իրավասությունների տարանջատումը: Եվրոպական միության դատարան ներկայացվող հայցապահանջների տեսակները և հիմքերն ուղղակի վարույթի շրջանակներում: Նախնական կարգավորման ընթացակարգը:
14. Եվրոպական միության երկրորդական նորմատիվ-իրավական ակտերի ընդունման հիմնական ընթացակարգերը՝ Լիսաբոնի պայմանագրով կատարված փոփոխությունների լույսի ներքո:
15. Եվրոպական միության իրավասությունները արտաքին և անվտանգության քաղաքականությունների ոլորտում: Եվրոպական միության արտաքին քաղաքականության և անվտանգության հարցերով Բարձրագույն ներկայացուցիչի դերը, գործառույթները և լիազորությունները:
16. Ներքին շուկայի կարգավորումը Եվրոպական միության իրավունքում: Ներքին շուկայի հիմնական ազատությունները: Մաքսային միությունը և ընդհանուր մաքսային սակագինը:
17. Եվրոպական միության տնտեսական և արժույթային միության իրավական հիմքերը (տնտեսական և արժույթային միության ձևավորումը, եվրոյի իրավական կարգավորումը ժամանակակից եվրոպական իրավունքում, Կենտրոնական բանկերի եվրոպական համակարգը և Եվրոպական կենտրոնական բանկը):
18. Եվրոպական միության ազատության, անվտանգության և արդարադատության տարածությունը:
19. Եվրոպական միության իրավունքը մարդու իրավունքների ոլորտում:
20. Եվրոպական միության հակամենաշնորհային իրավունք:
21. Եվրոպական միության կորպորատիվ իրավունք:

22. Բանկային, ապահովագրական և տրանսպորտային ծառայությունների իրավական կարգավորումը Եվրոպական միությունում:
23. Եվրոպական միության աշխատանքային և սոցիալական իրավունք:
24. Եվրոպական միության էկոլոգիական և էներգետիկ իրավունք:
25. Մտավոր սեփականության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների իրավական կարգավորումը Եվրոպական միությունում: